

лише засобом соціалізації в науковій спільноті, а й платформою для розвитку індивідуальної наукової репутації.

Дотримання академічної доброчесності, володіння сучасними науковими комунікативними навичками, активна участь у міжнародній співпраці — все це формує впізнаваність і довіру до дослідника на національному та глобальному рівнях. Акцентовано на тому, що осмислення та культивування академічної культури є не лише освітньою або етичною потребою, а стратегічною умовою конкурентоспроможності українських науковців у світовому просторі. Формування стійкої академічної ідентичності, здатної поєднувати національні традиції з європейськими цінностями, є важливим кроком до інституційної зрілості вищої освіти та посилення впливу української науки на глобальному рівні.

Ключові слова: академічна культура, природничо-наукова освіта, європейська інтеграція, науково-дослідна діяльність, академічна доброчесність, міжнародне співробітництво, професійний розвиток, наукова етика.

УДК 373.21

Євдокія Харькова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-3246-5457

DOI 10.24139/2312-5993/2025.02/337-349

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ТЕХНІКИ ПАП'Є-МАШЕ

У статті розроблено та теоретично обґрунтовано модель розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки «пап'є-маше», складові якої відображено в трьох сегментах: цільовому, з визначенням мети та завдань; змістово-організаційному, що охоплює зміст процесу розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку, принципи організації розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше, педагогічні умови реалізації цієї моделі; діагностично-результативному, який містить критерії, їх показники та рівні для обстеження розвитку компонентів креативності в дітей старшого дошкільного віку, а також прогнозований результат.

Ключові слова: креативність, засоби техніки «пап'є-маше», діти старшого дошкільного віку, розвиток, модель.

Постановка проблеми. Сучасна педагогічна практика все більше звертає увагу на важливість розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку як основи для подальшого успішного навчання та адаптації у суспільстві. Один із перспективних напрямів розвитку креативності дітей дошкільного віку ми вбачаємо у використанні художніх технік, зокрема пап'є-маше. Пап'є-маше не лише розвиває дрібну моторику та фантазію, а й стимулює дітей до нестандартних підходів, допомагає формувати образне мислення та почуття композиції. У той же час ця техніка залишається недооціненою у закладах дошкільної освіти через відсутність методичних матеріалів, обмежену підготовку

педагогів та уявлення про її складність для використання у роботі з дітьми цього віку.

Аналіз актуальних досліджень засвідчив, що різні аспекти розвитку креативності дітей дошкільного віку висвітлено в роботах вітчизняних (В. Антонішина, О. Гудима, О. Донченко, В. Кондратенко, В. Маршицької, В. Моляко, Г. Полякової, В. Рибалко, О. Чепур та ін.) та зарубіжних (Дж. Гілфорда, А. Маслоу, А. Матюшкіна, Р. Мей, П. Роджерса, Е. Торренса, Р. Стернберга, Д. Харрінгтона, З. Фрейда, Е. Фромма, Р. Штайнера та ін.) вчених. Техніка пап'є-маше набуває все більшого визнання в сучасних педагогічних дослідженнях. Розвідки Л. Бойко, І. Веремійчик, І. Гончаренко, С. Мельник та ін. свідчать, що цей вид діяльності сприяє комплексному розвитку дітей, зокрема стимулює дрібну моторику, образне мислення, творчі здібності та навички вирішення проблем. Незважаючи на значну кількість наукових здобутків, потребує подальшого дослідження потенціалу пап'є-маше як засобу розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку.

Мета статті полягає в розробці та теоретичному обґрунтуванні модель розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше.

Методи дослідження. Дійсність отриманих результатів підтверджується застосуванням таких *теоретичних* методів: аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, пов'язаної з проблемою дослідження, систематизація, узагальнення, структурно-функціональний аналіз, моделювання.

Виклад основного матеріалу. Інноваційні процеси, що супроводжували розвиток людства, підштовхнули суспільство до пошуку оптимальної освітньої системи, здатної відповідати їхнім зростаючим потребам. Для цього в педагогічній галузі активно застосовується моделювання, яке є специфічним способом навчання, що дозволяє створити модель об'єкта дослідження як єдиної системи, наділеної новими якісними та кількісними характеристиками (Докучаєва, 2017).

Метод моделювання надає можливість обирати найкращі шляхи для вирішення завдань, передає динамічний розвиток певних властивостей і передбачає корекцію методів педагогічного впливу в залежності від змін об'єкта навчання. Завдяки цьому методу можна досліджувати не тільки процес та його розвиток, але й аналізувати умови, за яких відбувається навчальна діяльність. Модель зазвичай складається з чотирьох головних елементів: суб'єкта (людини),

проблеми або завдання, яке вирішує суб'єкт, об'єкта-оригінала (реальної частини світу) та символічної системи опису, яка дозволяє відтворити модель у реальності (Лозинська, 2018).

У контексті нашого дослідження, доцільно осмислити сутність освітньої моделі. Нам імпонує визначення вченого (Бикова, 2018), який розглядає модель системою взаємопов'язаних параметрів, що відображають зміст навчально-пізнавальної діяльності дітей та організацію освітнього процесу в цілому. На його думку, модель освітньої системи повинна відповідати низці вимог, таких як:

- відповідність реальності: забезпечення максимальної відповідності між теоретичними знаннями та практичними навичками, що дозволяє реалізувати всі аспекти освітнього процесу;
- динамічність: регулярне оновлення з метою врахування суспільних змін і підтримання актуальності освітнього процесу;
- нормативність: забезпечення передачі та засвоєння традиційних знань і вмінь, властивих конкретному освітньому процесу;
- прогностичність: визначення перспективних напрямів і тенденцій в освітньому процесі для випередження майбутніх потреб.

Згідно з проведеними науковими дослідженнями, ми визначили, що наша освітня модель розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше буде складатись із трьох основних сегментів: цільового, змістово-організаційного та діагностично-результативного (рис. 1). Розкриємо всі елементи означеної моделі.

Цільовий сегмент відображує мету і завдання зазначеного розвитку. Як зазначає науковець (Павленко, 2016), «цілі – це наперед визначений результат будь-якої діяльності...». Відповідно до цього означення, головною *метою* є розвиток креативності дітей старшого дошкільного віку. *Завдання* деталізують окреслену мету й тлумачаться «заздалегідь визначеним і запланованим обсягом діяльності» (Гавриш, 2015). У представленій моделі нами визначено завдання, які спрямовані на розвиток компонентів креативності (мотиваційного, когнітивно-творчого, діяльнісного), а саме: пробудження інтересу дітей до творчості та набуття навичок творчої діяльності; активізація складових креативності (творчої уяви, творчого мислення, творчої компетентності); формування особистісних якостей креативної особистості (активності, допитливості, емпатії).

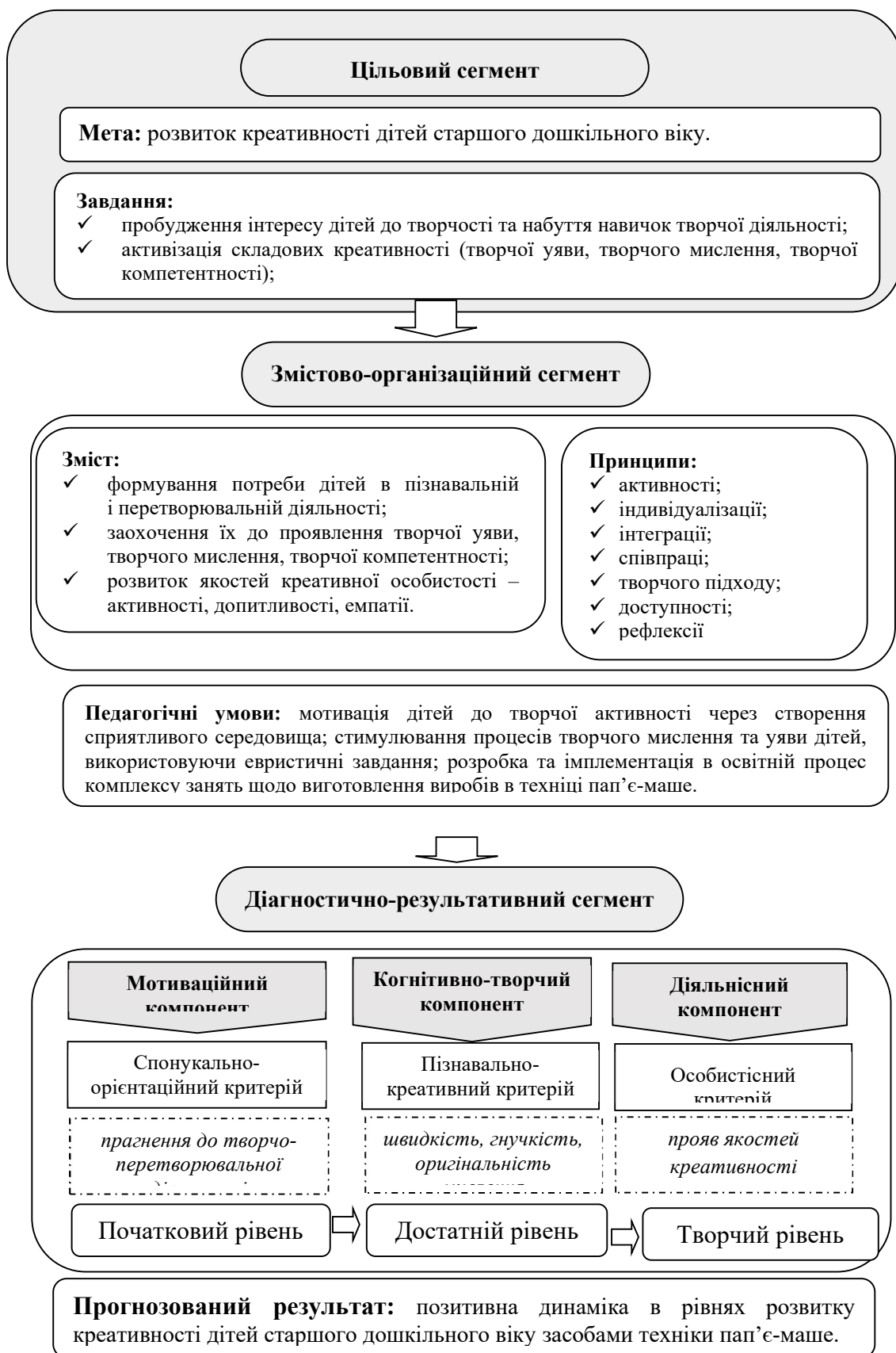

Рис. 1. Модель розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше

Таким чином, визначені мета та завдання, які мають бути реалізовані в процесі розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку за допомогою техніки пап'є-маше, формують цільовий сегмент цієї моделі.

Далі в моделі відображено – **змістово-організаційний сегмент**, що охоплює зміст процесу розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку, принципи організації зазначеного розвитку засобами техніки пап'є-маше та педагогічні умови реалізації запропонованої моделі.

Спочатку окреслимо перший елемент цього сегменту – це *зміст* розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку. Згідно з твердженням науковця (Гончаренко, 2021), зміст є системою наукових знань, що охоплює різноманітні аспекти природи, суспільства, людського мислення, а також практичні навички і вміння, способи діяльності, досвід, творчість, світоглядні, моральні та естетичні уявлення, а також поведінку, якими дитина має оволодіти в процесі розвитку. У запропонованій моделі зміст розкривається через формування потреби дітей старшого дошкільного віку в пізнавальній і перетворювальній діяльності; заохочення їх до проявлення творчої уяви, творчого мислення, творчої компетентності; розвиток в них якостей креативної особистості – активності, допитливості, емпатії. Цей зміст відповідає компонентам креативності (мотиваційного, когнітивно-творчого, діяльнісного).

Визначивши змістові складові, перейдемо до окреслення *принципів*, які виконують роль базових, напрямних позицій і нормативних вимог в організації успішного розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше. Згідно з дослідженням (Фіцули, 2022), принципи, які акцентують увагу на певному важливому аспекті процесу, виступають основою для створення правил, що виходять з цього принципу, уточнюють його, підпорядковуються йому та сприяють його втіленню. Ці принципи діють як практичні рекомендації, що застосовуються в конкретних освітніх ситуаціях.

Ще одним елементом змістово-організаційного сегменту моделі є *педагогічні умови*. Умова як педагогічна категорія є сукупністю чинників соціального, побутового, практичного та іншого середовища, які впливають на певну особу або процес, формуючи простір, в якому відбуваються різні дії чи події (Чепур, 2021). Щодо тлумачення

феномену «педагогічні умови», то вони розглядаються комплексом об'єктивних можливостей, умов і дій, що супроводжують освітній процес, який має певну структуру і спрямованість на досягнення визначених цілей (Павленко, 2016). У межах нашої роботи, «педагогічні умови» визначаються як сукупність потенційних ресурсів та можливостей педагогічно керованого освітнього процесу, що є доцільними для забезпечення успішного розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше.

Оперуючи результатами проведеного аналізу досліджень (Литвинова, 2016, Маршилецька, 2019, Мельник, 2020) та інші, ми вважаємо, що зазначений розвиток може бути більш результативним за впровадження таких педагогічних умов: мотивація дітей до творчої активності через створення сприятливого середовища; стимулювання процесів творчого мислення та уяви дітей, використовуючи евристичні завдання; розробка та імплементація в освітній процес комплексу занять щодо виготовлення виробів в техніці пап'є-маше.

Вибір першої педагогічної умови – *мотивація дітей до творчої активності через створення сприятливого середовища* – обумовлений залежністю високого рівня розвитку особистості не тільки від оволодіння ним знаннями, вміннями та навичками, а й від наявності мотивів до творчості. Визначимо ключові аспекти створення сприятливого середовища для мотивації до творчості дітей старшого дошкільного віку.

Фізичний простір. Організація зони для творчості, де діти можуть вільно користуватися різноманітними матеріалами, такими як фарби, папір, природні матеріали, інструменти та інші засоби творчої діяльності. Цей простір має бути безпечним, яскравим і затишним, щоб сприяти бажанню дітей експериментувати.

Психологічний комфорт. Створення атмосфери довіри та підтримки, де дитина не боїться помилитися або отримати негативну оцінку за власні експерименти. Педагог заохочує ініціативу, підтримує всі ідеї та пропозиції дитини, що дозволяє їй почуватися цінною й важливою.

Заохочення інтересу до творчості. Вихователь організовує заходи, що спонукають інтерес до творчої діяльності: демонструє різноманітні види художньої творчості, проводить майстер-класи та запрошує дітей до участі в групових проектах. Можна залучати ігрові елементи, змагання та інтерактивні вправи, що посилюють мотивацію до творчої активності.

Збагачення творчих можливостей дітей. Педагог надає доступ до широкого вибору матеріалів і способів творчості (складання аплікацій, створення виробів із природних матеріалів, робота з пластиліном тощо). Він також пропонує завдання, які стимулюють уяву, дають простір для експериментів із кольорами, формами, текстурами, що розширює можливості творчого вираження дитини.

Моделювання творчих ситуацій. Створення завдань, де діти можуть вирішувати реальні або уявні проблеми творчо, наприклад, створювати нові форми посуду, прикраси чи казкових персонажів у техніці пап'є-маше та інших техніках. Дитина може відчувати себе творцем і новатором, що мотивує до подальших експериментів.

Таким чином, створення сприятливого середовища, що заохочує дитину до творчості, допомагає підтримувати її мотивацію до творчої активності, формувати стійкий інтерес і розвивати креативність.

Друга педагогічна умова – *стимулювання процесів творчого мислення та уяви дітей, використовуючи евристичні завдання* – спрямована на активізацію творчих і розумових процесів у дітей за допомогою спеціально розроблених завдань, що стимулюють їхню уяву та нестандартне мислення. Евристичні завдання, завдяки своїй непередбачуваності та відкритості, допомагають дітям відкривати нові ідеї, формувати навички самостійного пошуку рішень і розвивати впевненість у власних творчих можливостях. Складовими стимулювання творчого мислення за допомогою евристичних завдань буде:

1) Використання відкритих запитань. Евристичні завдання передбачають кілька можливих рішень або результатів. Це можуть бути запитання, на які немає єдиної правильної відповіді, наприклад, «Як би ти побудував будинок для казкових героїв?» або «Що можна придумати з цієї форми?». Такі запитання активізують уяву, дозволяючи дитині вільно експериментувати з ідеями.

2) Запровадження ситуацій вибору. Завдання, що передбачають вибір, допомагають дітям формувати впевненість у власних ідеях і рішеннях. Наприклад, дитині можна запропонувати обрати між різними матеріалами або техніками для створення одного виробу. Цей вибір розвиває здатність до аналізу та творчого комбінування різних варіантів.

3) Заохочення до фантазування у створенні образів. Педагог використовує завдання, що вимагають уявити нові образи чи ситуації. Це можуть бути завдання на придумування історій, створення персонажів із фантастичних світів. Наприклад, «Уяви, що ти створюєш

новий вид транспорту для своїх іграшок. Який він буде?» Завдання на фантазування формують здатність дітей мислити образно та розвивають уяву.

4) Постановка задач з відкладеним результатом. Це завдання, де результат не видно одразу, що вчить дітей терпляче працювати над створенням цілого. Наприклад, у процесі роботи з пап'є-маше, де вони поступово додають деталі, вони розвивають уяву, терпіння й уміння бачити завершений образ ще до його реалізації.

5) Створення проблемних ситуацій. Залучення до завдань, що охоплюють творчі труднощі, як-от «Як би ти зробив цей виріб без ножиць?» або «Як можна створити корабель із того, що в тебе є?» допомагає дітям мислити гнучко й шукати різні шляхи для вирішення проблем. Це стимулює розвиток творчого мислення та креативного підходу до вирішення завдань.

6) Робота в парах або групах. Завдання, які виконуються разом із однолітками, розвивають у дітей навички співпраці та взаємної творчої підтримки. Наприклад, діти можуть разом вигадати історію або працювати над створенням великого виробу. У такому процесі вони навчаються обмінюватися ідеями, надихають одне одного й стимулюють розвиток власного творчого мислення.

Отже, застосування евристичних завдань як інструментів стимулювання уяви й творчого мислення сприяє розвитку креативності, навчає дітей нестандартних підходів, впевненості у власних силах та розвиває в них здатність шукати оригінальні рішення навіть у повсякденних ситуаціях.

Третя педагогічна умова передбачає *розробку та імплементацію в освітній процес комплексу занять щодо виготовлення виробів в техніці пап'є-маше*. Важливість цієї умови полягає в тому, що діти старшого дошкільного віку під час цих занять не лише опановують техніку, але й отримують можливість для вільного самовираження, формують відчуття форми, кольору, та отримують досвід творчого експериментування. При розробці цього комплексу варто врахувати деякі особливості.

Комплекс занять має бути структурованим так, щоб завдання поступово ускладнювались, відповідаючи зростаючим навичкам і можливостям дітей. Перші заняття можуть бути спрямовані на ознайомлення з базовими техніками пап'є-маше, створення простих форм, наприклад, кульок або овочів/фруктів. У наступних заняттях

поступово додаються нові елементи, як-от складніші деталі або комбінації різних технік, що дозволяє розвивати вміння створювати більш комплексні вироби.

Заняття з пап'є-маше мають охоплювати не тільки практичну роботу, але й елементи обговорення, планування та рефлексії. Наприклад, перед початком роботи діти можуть обговорювати, що саме вони хочуть створити, які матеріали для цього потрібні. Після завершення виробу вони варто поділитися, що їм вдалося, що було складно, і які ідеї вони могли б застосувати наступного разу.

Робота з пап'є-маше вимагає обережного поводження з папером, клеєм, фарбами, що розвиває дрібну моторику, а також координацію рухів. На кожному занятті комплекс має охоплювати конкретні вправи для розвитку цих навичок, що дозволяє підвищити акуратність, точність і посидючість дитини.

Комплекс занять передбачає, що діти можуть обирати тематику власних робіт або певні деталі, що дозволяє їм відчувати свободу вибору і творчого самовираження. Залежно від їхніх інтересів, педагог може пропонувати різні варіанти тем – наприклад, казкові персонажі, транспорт, тварини, рослини. Це сприяє формуванню інтересу до роботи та розвиває вміння приймати самостійні рішення.

Також означений комплекс повинен акцентувати на важливості кольорових рішень, форми та пропорцій виробів, спрямованих на естетичне виховання дітей. Використання яскравих фарб, оригінальних форм, оздоблювальних матеріалів стимулює їхню уяву, розвиває відчуття стилю та гармонії.

Вихователь, що проводить заняття, відіграє ключову роль у створенні атмосфери підтримки та довіри. Він має заохочувати кожну дитину до активності, хвалити за зусилля, незалежно від результату, допомагати долати складнощі в процесі. Позитивний зворотний зв'язок, питання типу «Що тобі хотілося б додати у свій виріб?» допомагають розвивати впевненість і творчу сміливість.

У кінці кожного заняття важливо проводити коротке обговорення або демонстрацію створених робіт, де діти можуть показати власні вироби, поділитися враженнями. Це сприяє формуванню вміння оцінювати власний прогрес і дозволяє вихователю відстежувати розвиток креативних і технічних навичок кожної дитини.

Розроблений комплекс занять з виготовлення виробів у техніці пап'є-маше, реалізований з урахуванням вищеописаних особливостей,

дозволить розвивати в дітей старшого дошкільного віку креативність, самостійність, увагу до деталей та почуття естетики.

Отже, поданий зміст процесу розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку, принципи організації розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше та педагогічні умови реалізації розробленої моделі складають змістово-організаційний сегмент моделі.

Діагностично-результативний сегмент цієї моделі відображає результати, на які спрямована діяльність. Цей сегмент містить критерії, їх показники та рівні для обстеження розвитку компонентів креативності у дітей старшого дошкільного віку, а також прогнозований результат. Відповідно словника (Бусела, 2016), термін «критерій» (лат. «*criterion*», що в перекладі означає «мірило для оцінювання») трактується «основою для оцінки або класифікації будь-якого об'єкта». У контексті нашого дослідження, критерії виконують функцію якісних характеристик, що сприяють ідентифікації конкретних аспектів, в той час як показники є кількісними характеристиками, які можуть варіюватися залежно від обраних критеріїв.

Виходячи з компонентів розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку, ми сформулювали критерії та показники для їх оцінювання й візуалізували на рис. 2.

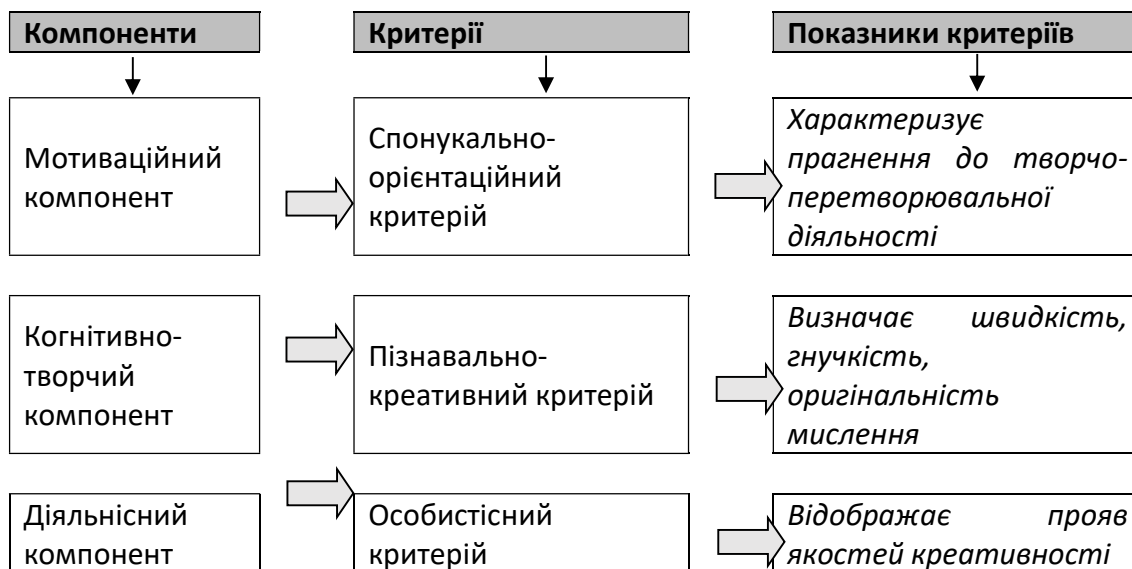

Рис. 2. Критерії оцінювання розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку

Ще одним складовим елементом цього сегмента моделі є *рівні*, що використовуються для моніторингу динаміки розвитку креативності

дітей старшого дошкільного віку. Виходячи з дослідження (Клак, 2017), термін «рівень» можна охарактеризувати як шкалу оцінювання, яка демонструє ступінь якості або здібності особи, ґрунтуючись на наборі об'єктивних чинників – критеріїв та показників. Це дозволяє здійснити комплексну оцінку певного педагогічного явища. В аспекті нашого дослідження, на основі встановлених критеріїв, ми визначили три рівні розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку: початковий, достатній та творчий. Якісні характеристики кожного з цих рівнів представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Рівні розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку

Рівні	Показники
Початковий рівень	Відповіді дитини часто нелогічні, неоригінальні або відсутні. Дитині складно комбінувати, перебудовувати чи вдосконалювати вже знайомі об'єкти. У таких випадках їй рекомендується додаткова підтримка та коригування помилок.
Достатній рівень	Дитина виявляє креативність, але не завжди послідовно. Відповіді здебільшого логічні, але їм бракує оригінальності та високої продуктивності. Дитина здатна комбінувати знайомі об'єкти та діє за зразками, додаючи власні деталі, що свідчить про часткову креативність.
Творчий рівень	Дитина демонструє виражену креативність, високу продуктивність та оригінальність мислення. Вона здатна самостійно створювати нові ідеї та знаходити різноманітні рішення для нестандартних завдань, що сприяє розвитку її дивергентного мислення. Під час вирішення проблем дитина прагне застосовувати нові підходи, що відображає її інноваційне мислення.

Останнім елементом діагностично-результативного сегменту нашої моделі визначено *прогнозований результат* від її впровадження, який ми вбачаємо в позитивній динаміці рівнів розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше.

Висновки. Отже, після всебічного розгляду всіх сегментів розробленої моделі розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку засобами техніки пап'є-маше, і наступним етапом буде полягати в експериментальній перевірці її ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

- Биков, В. Ю. (2018). *Моделі організаційних систем відкритої освіти*: монографія. Київ: Атіка (Bykov, V. Y. (2018). *Models of organizational systems of open education*: Monograph. Kyiv: Atika).
- Гавриш, Т. П. (2015). Історія пап'є-маше: від давнини до сьогодення. *Творчість у навчанні: методологія та практика*, 2, 15-22 (Havrysh, T. P. (2015). The history of papier-mâché: From antiquity to the present. *Creativity in Education: Methodology and Practice*, 2, 15–22).
- Грищенко, Т. О. (2021). Формування уявлень у дітей дошкільного віку через творчі проекти. *Дошкільне виховання*, 3, 88-92 (Hryshchenko, T. O. (2021). Formation of ideas in preschool children through creative projects. *Preschool Education*, 3, 88–92).
- Докучаєва, В. В. (2017). Теоретико-методологічні основи проектування інноваційних педагогічних систем (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01). Луганськ (Dokuchaieva, V. V. (2017). *Theoretical and methodological foundations of designing innovative pedagogical systems* (Doctoral dissertation abstract, Doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.01). Luhansk).
- Клак, І. Є. (2017). Критерії, показники та рівні сформованості професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*, 64 (1), 165-168. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64\(1\)_60](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64(1)_60) (Klak, I. Ye. (2017). Criteria, indicators, and levels of formation of professional communicative competence of future English teachers. *Scientific Notes of the National University "Ostroh Academy". Series: Philology*, 64(1), 165–168. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64\(1\)_60](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64(1)_60)).
- Лозинська, С., Фалько, В. (2018). Теоретичні основи дослідження розвитку креативності у дошкільників як особистісної здатності до творчості. *Молодий вчений*, 8 (1), 162-165 (Lozynska, S., & Falko, V. (2018). Theoretical foundations of studying the development of creativity in preschoolers as a personal ability for creativity. *Young Scientist*, 8(1), 162–165).
- Павленко, В. В. (2016). Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»*, 11, 120-131 (Pavlenko, V. V. (2016). Creativity: Essential characteristics of the concept. *Creative Pedagogy: Scientific and Methodological Journal of the Academy of International Cooperation on Creative Pedagogy "Polissia"*, 11, 120–131).
- Фіцула, М. М. (2022). Основні принципи навчання. *Педагогіка*. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/50033-osnovn-printsipi-navchannya.html> (Fitsula, M. M. (2022). Basic principles of learning. *Pedagogy*. Retrieved from <http://westudents.com.ua/glavy/50033-osnovn-printsipi-navchannya.html>).
- Чепур, О. (2021). Креативний розвиток дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 23, 202-204 (Chepur, O. (2021). Creative development of preschool children. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social Work*, 23, 202–204).
- Литвиненко, С. (2016). Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи. *Збірник наукових праць полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки»*, 3 (50), 215-219 (Lytvynenko, S. (2016). Creativity as a general ability for creativity: Modern

approaches. *Collection of Scientific Papers of Poltava State Pedagogical University named after V. G. Korolenko. Series "Pedagogical Sciences"*, 3(50), 215–219).

- Маршицька, В., Орлова, Г. (2019). Теоретичні основи формування креативності у дітей старшого дошкільного віку. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 19 (1), 363–372 (Marshytska, V., & Orlova, H. (2019). Theoretical foundations of creativity formation in senior preschool children. *Theoretical and Methodological Problems of Education of Children and Student Youth*, 19(1), 363–372).
- Мельник, С. В. (2020). Дитяча креативність: теоретичні аспекти та практичні рекомендації. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*, 3, 25–32 (Melnyk, S. V. (2020). Child creativity: Theoretical aspects and practical recommendations. *Education and Development of Gifted Personality*, 3, 25–32).

SUMMARY

Kharkova Yevdokiia. The Model of Creativity Development in Senior Preschool Children through Papier-Mâché Technique.

The article presents and theoretically substantiates a model for the development of creativity in senior preschool children using the papier-mâché technique. The model comprises three segments: the target segment, which defines the goals and objectives; the content-organizational segment, which encompasses the content of the creativity development process in senior preschool children, the principles of organizing creativity development through the papier-mâché technique, and the pedagogical conditions necessary for the implementation of the model; and the diagnostic-resultative segment, which includes criteria (motivational-orientational, cognitive-creative, personal), their indicators (inclination toward creative-transformative activity, speed, flexibility, originality of thinking, manifestation of creative qualities), and levels (initial, sufficient, creative) for assessing the development of creativity components in senior preschool children, along with the expected outcome. The proposed model outlines tasks aimed at developing the components of creativity-motivational, cognitive-creative, and activity-based-specifically: stimulating children's interest in creativity and acquiring creative activity skills; activating components of creativity (creative imagination, creative thinking, creative competence); and forming personal qualities of a creative individual (activity, curiosity, empathy). The content of the model is revealed through the formation of a need in senior preschool children for cognitive and transformative activity; encouraging them to express creative imagination, thinking, and competence; and developing qualities of a creative personality such as activity, curiosity, and empathy. It is noted that the development process becomes more effective with the implementation of specific pedagogical conditions: motivating children toward creative activity by creating a supportive environment; stimulating creative thinking and imagination using heuristic tasks; and designing and integrating a set of lessons involving the creation of objects using the papier-mâché technique into the educational process.

Key words: creativity, papier-mâché technique, senior preschool children, development, model.